

MAKRO İKTİSAT İKTİSADİ BÜYÜME VE DALGALANMALAR

Doç.Dr.Gülbiye Y. YAŞAR

Nominal Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

- Bir ülkenin sınırları içinde belirli bir yılda üretilen nihai malların ve hizmetlerin, üretildikleri yılın piyasa fiyatları üzerinden değerine **nominal gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH)** denir.

Örneğin;

- Sadece ekmekek ve elma üretilen hayali bir ülke sınırları içinde 2012 yılında 1000 adet ekmekek ve 50 kilo elma üretildiği, ekmekein ve elmanın 2012 yılındaki birim piyasa fiyatlarının da sırasıyla 0.5 TL ve 2 TL olduğu kabul edilirse, bu ülkede nominal GSYH 600 TL'dir.
- $\text{Nominal GSYH} = (\text{ekmekein piyasa değeri}) + (\text{elmanın piyasa değeri})$
 $= (\text{üretilen ekmekek miktarı} \times \text{ekmekein piyasa fiyatı}) + (\text{üretilen elma miktarı} \times \text{elmanın piyasa fiyatı})$
 $= (1000 \times 0.5 \text{ TL}) + (50 \times 2 \text{ TL}) = 600 \text{ TL}$

GSYH Kavramı

- ◉ Ülke sınırları içinde
- ◉ Belirli bir yılda
- ◉ Nihai mallar
- ◉ Piyasa fiyatları üzerinden

Terimlerini içerir ve bu terimlerin anlamları önemlidir.

...Ülke sınırları içinde

- GSYH belirli bir yılda üretilen nihai malların piyasa değerini **coğrafi sınırlar** itibariyle tanımlayan bir kavramdır.
- Bu nedenle, bir ülkede gerek o ülke vatandaşları gerekse diğer ülke vatandaşları tarafından üretilen nihai malların piyasa değerini kapsar.
- Ancak bir ülke vatandaşlarınının diğer ülkelerde ürettikleri malların piyasa değerini kapsamaz.

...Belirli bir yılda üretilen

GSYH, bir ülke sınırları içinde belirli bir yılda üretilen **yeni** nihai malların ve hizmetlerin üretildikleri yılın piyasa fiyatları üzerinden değeri diye de tanımlanır.

Örneğin 2012 GSYH'sı 2011 yılında üretilip 2012'de ilk kez satılan veya el değıştiren bir arabanın piyasa değerini kapsamaz. Çünkü bu araba 2011 yılında üretildiğinden 2011 yılının hesabına dahil edilmiştir zaten.

...Nihai mallar

- Mallar
  - > Ara mallar
  - > Nihai mallar olarak sınıflandırılır
- Ara mallar; başka malların üretiminde girdi olarak kullanılmak veya yeniden satılmak için satın alınan mallar
- Nihai mallar; başka malların üretiminde girdi olarak kullanılmayan veya yeniden satılmak için satın alınmayan mallar
- GSYH SADECE NİHAİ MALLARI KAPSAR

Tablo 1: Piyasa Değeri ve Katma Deęer

Ür.Aş. Ü.Mik. Piyasa F. Piyasa Deę. Katma Deę.

Ara Mallar

Buęday	100	0.1	10	10
Un	80	0.3	24	14
Ekmek/fırın	300	0.5	150	126

Nihai Mal

Ekmek/bakkal	300	0.6	180	30
			+ —————	+ —————
			364	180

...Piyasa fiyatları üzerinden

- GSYH, kısaca bir ülkede bir yılda üretilen nihai malların piyasa değerini ifade eder.
- Piyasa değeri; üretilen nihai malların miktarları ile bu malları piyasada satın alanların ödedikleri birim satış fiyatlarının çarpımına eşittir.

Piyasada alınıp satılmayan malları kapsamaz

- Ev kadınları tarafından üretilen hizmetler (temizlik, yemek pişirmek, çocuk bakmak gibi)

Ailelerin kendi kullanımları için ürettikleri mallar (çiftçinin yada ailelerin bahçelerinde kendi kullanımları için ürettikleri elma, armut vb)

Bazı malların ve hizmetlerin üretimi ve satışı yasaktır (uyuşturucu ticareti, kadın ve çocuk ticareti gibi)

Reel Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

- ◉ Bir ülkenin sınırları içinde belirli bir yılda üretilen nihai malların ve hizmetlerin, TEMEL BİR YILIN PİYASA FİYATLARI ÜZERİNDEN DEĞERİNE **reel gayri safi yurtiçi hasıla** denir.

Tablo 2: Reel GSYH

	2010		2011		2012	
	Miktar	Fiyat	Miktar	Fiyat	Miktar	Fiyat
Ekmek	800	0.4 TL	900	0.5TL	1000	0.6TL
Elma	50	1 TL	80	1.5TL	100	2TL
Nominal GSYH	370 TL		570 TL		800 TL	
Reel GSYH	370 TL		440 TL		500 TL	

İşsizlik

- Bir ülkede çalışabilecek durumda olan ve çalışmak isteyen kişilerin bir bölümünün işinin olmamasına **işsizlik**,
- bu durumda olan kişilere **işsiz** denir.
- Çalışma çağında olup çalışmak istemeyenler işsiz sayılmaz.
- İşsizlik iradi değil gayri iradi işsizliği içerir.
- Türkiye'de Ağustos 2013 itibariyle işsizlik oranı **%9,8**'dir.

Enflasyon

- Bir ekonomide genel fiyat düzeyinde meydana gelen sürekli artışa **enflasyon** denir.
- Tüketici Fiyatları Endeksi
  - > Ekim 2013 % 7,71
- Üretici Fiyatları Endeksi
  - > Ekim 2013 % 6,77

İktisadi Büyüme

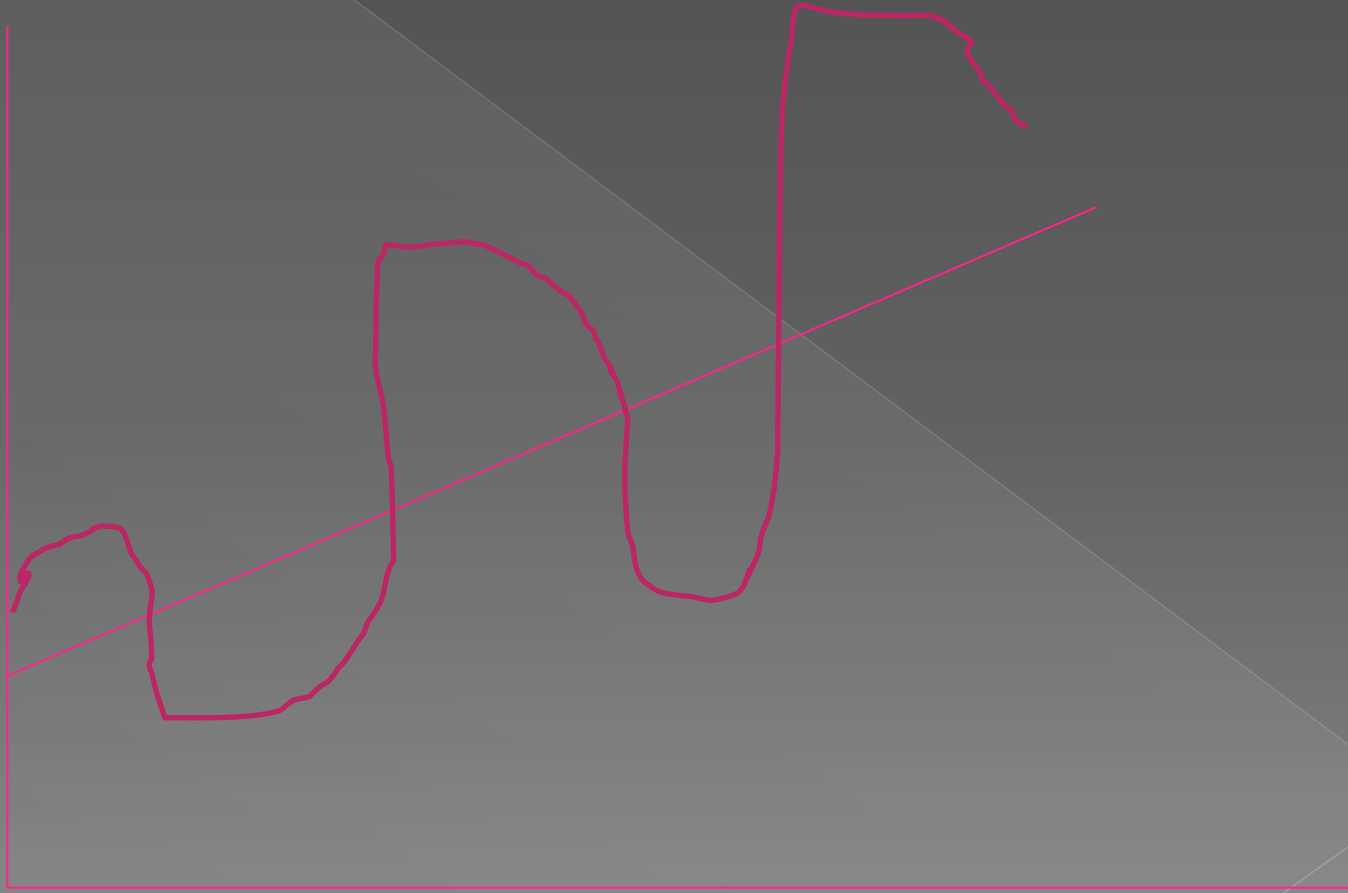
- Bir ülkede üretilen mal ve hizmet miktarının zaman içinde artmasına **iktisadi büyüme** denir.
- Bir ülkede yaşayan insanların yaşam standartlarını sürekli biçimde yükseltmenin tek yoludur.

İktisadi Dalgalanmalar

- Reel GSYH'nın GSYH büyüme trendi etrafında periyodik ve muntazam olmayan ve birbirini izleyen genişleme-daralma biçiminde hareketine **iktisadi dalgalanmalar** denir.

Şekil 1: İktisadi Dalgalanmalar

Makro İktisat

- İşsizlik ve enflasyon hadlerindeki değişmelerin ve iktisadi büyümenin nasıl ortaya çıktığını araştıran bir iktisat dalıdır.

Makro İktisadi Modeller

○ Sektörler

- > Hanehalkı sektörü
- > İşalemi sektörü
- > Hükümet sektörü
- > Dış ticaret sektörü

○ Piyasalar

- > Mal piyasası
- > Para piyasası
- > Tahvil piyasası
- > Emek piyasası

Makro İktisat Politikası

- ◉ Arz yönlü makro iktisat politikası
  - > Emek miktarı
  - > Sermaye miktarı
  - > Teknolojik gelişmeyi etkilemek
- ◉ Talep yönlü makro iktisat politikası
  - > Vergiler
  - > Faiz oranlarını değiştirmek

Kaynaklar

- ◉ Erdal Ünsal (2010), İktisada Giriş, İmaj Yayınevi, Ankara.
- ◉ Nazım Kadri Ekinci (2010), Modern Mikro İktisat, Efil Yayınevi, Ankara.
- ◉ A. Koutsoyiannis (1997), Modern Mikro İktisat, Çev:Muzaffer Sarımeşeli, Gazi Kitabevi, Ankara.

Teşekkürler..